

Βιώσιμο το χρέος σε όλα τα κράτη μέλη

Κλάους Ρέγκλινγκ: Η κρίση του Covid-19 δίνει την ευκαιρία στις οικονομίες μας, να γίνουν πιο πράσινες, πιο ψηφιακές

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ισχυρή πεποίθηση ότι το δημόσιο χρέος είναι επί του παρόντος βιώσιμο σε όλα τα κράτη μέλη της νομισματικής ένωσης εκφράζει ο Managing Director του ESM, Κλάους Ρέγκλινγκ. Ο ισχυρός άνδρας του ESM μίλησε στην «Κ» στο πλαίσιο του 17ου ετήσιου συνεδρίου του «The Economist» στη Λευκωσία για τις οικονομικές εξελίξεις στην Κύπρο, τις μεταρρυθμίσεις που πρέπει να προχωρήσουν, το δημόσιο χρέος, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και τα διδάγματα της κρίσης που αφήνει ο Covid-19. Στη συνέντευξη που παραχώρησε αναφέρει πως τα ιδρύματα – θεσμοί που δημιουργήθηκαν κατά την κρίση της προηγούμενης δε-

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που υπέβαλε η Κυπριακή Κυβέρνηση είναι καλό και, εάν εφαρμοστεί σωστά, μπορεί να αυξήσει τις αναπτυξιακές της δυνατότητες και να μεταμορφώσει την οικονομία.

καετίας βοήθησαν πολύ στην αντιμετώπιση της δεύτερης κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία, και δηλώνει σίγουρος ότι θα βοηθήσουν ξανά σε όποια μελλοντική κρίση θα κληθούμε να αντιμετωπίσουμε.

Τέλος, δεν παραλείπει να κάνει αναφορά στην πρόοδο που έχει επιδείξει η Κύπρος σχετικά με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, ωστόσο επισημαίνει ότι οι προσπάθειες για περαιτέρω μείωση των ΜΕΔ θα πρέπει να συνεχιστούν για να «εξκλειδώσουν» οι τράπεζες τον πραγματικό ρόλο που πρέπει να διαδραματίζουν στην οικονομία.

- Ποια είναι η εκτίμησή σας για την οικονομική βοήθεια που δόθηκε στην Κύπρο κατά την προηγούμενη κρίση; Χρησιμοποιήθηκε καλά, δεδομένου του συμφωνηθέντος σχεδίου;

Η Κύπρος υπέστη πολύ σοβαρή κρίση το 2012 και το 2013, όπως και ορισμένες άλλες χώρες της ζώνης του ευρώ. Κατά την πρώτη δεκαετία της Νομισματικής Ένωσης, οι μακροοικονομικές ανισορροπίες συσσωρεύτηκαν σε πολλές χώρες και έπρεπε να αντιμετωπιστούν. Και, αν και μερικές φορές επώδυνες, οι προσαρμογές οδήγησαν σε θετικά αποτελέσματα. Το πρόγραμμα βοήθειας στην Κύπρο εφαρμόστηκε καλά. Από το 2015, η κυπριακή οικονομία τα πηγαίνει αρκετά καλά, όσον αφορά τους ρυθμούς απασχόλησης και ανάπτυξης, και στην πραγματικότητα είχε καλύτερες επιδόσεις από ό,τι περίμεναν πολλοί άνθρωποι το 2013. Κοιτάζοντας το 2019, το τελευταίο έτος πριν χτυπήσει ο Covid-19, η κυπριακή οικονομία τα πηγαίνει καλύτερα από άλλες οικονομίες στην Ευρώπη. Η χώρα βρισκόταν σε σταθερή οικονομική θέση για να αντιμετωπίσει την υγειονομική κρίση του Covid-19. Αυτό οφείλεται επίσης, εν μέρει, στις τεράστιες προσπάθειες που έγιναν κατά τη διάρκεια της κρίσης του ευρώ.

- Ήταν επιτυχημένο το πρόγραμμα για την Κύπρο όσον αφορά τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις;

Η Κύπρος έλαβε μεγάλη υποστήριξη από τους Ευρωπαίους εταίρους της, τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, το ίδρυμα που διοικώ, δέσμευσε 9 δισ. ευρώ, αν και τελικά χρειάστηκαν μόνο 6,3 δισ. ευρώ και το ΔΝΤ δάνεισε άλλο 1 δισ. ευρώ. Ήταν ένα δάνειο με πολύ χαμηλά επιτόκια, σε μια εποχή που τα επιτόκια στην αγορά ήταν πολύ υψηλότερα, ως έκφραση αλληλεγγύης στη ζώνη του ευρώ. Η χώρα μειώθηκε μεταρρυθμίσεις για να μειώσει το μέγεθος του χρηματοπιστωτικού τομέα και να ανακτήσει την ανταγωνιστικότητα, και αυτό λειτούρ-

Πριν χτυπήσει ο Covid-19, η κυπριακή οικονομία τα πηγαίνει καλύτερα από άλλες οικονομίες στην Ευρώπη, αναφέρει ο ισχυρός άνδρας του ESM.

Μεγαλύτερη ανθεκτικότητα

- Πιστεύετε ότι η ευρωπαϊκή οικονομία είναι πλέον πιο ανθεκτική για να αντιμετωπίσει μια κρίση όπως η σημερινή; Ποια είναι τα διδάγματα;
- Η Ευρώπη αντιμετώπισε δύο μεγάλες κρίσεις τα τελευταία 12 χρόνια. Είναι δύο πολύ διαφορετικές κρίσεις. Ως απάντηση στην κρίση του ευρώ πριν από μια δεκαετία, αναλήφθηκαν σημαντικές πρωτοβουλίες για να καταστεί η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) πιο ανθεκτική. Δημιουργήσαμε αρκετούς νέους θεσμούς, όπως ο SSM, το SRB, το ESRB, η EBA, η ESMA και, φυσικά, ο ESM – που αύξησαν την

αποτελεσματικότητα της πρόληψης κρίσεων και της διαχείρισης κρίσεων. Αυτά τα ιδρύματα βοήθησαν πολύ στην αντιμετώπιση της δεύτερης κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία, και είμαι σίγουρος ότι θα βοηθήσουν ξανά σε όποια μελλοντική κρίση θα αντιμετωπίσουμε. Η πιο σημαντική εξέλιξη ως απάντηση σε αυτήν την κρίση είναι η ευκαιρία που προσφέρουν τα ταμεία της EE Next Generation για την τόνωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων και τη μετάβαση σε πιο πράσινες και πιο ψηφιακές οικονομίες.

ζικού της τομέα. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) στον κυπριακό τραπεζικό τομέα μειώθηκαν κατά πάνω από 80% από το 2015. Πρόκειται για σημαντική μείωση, αλλά η χώρα εξακολουθεί να έχει δείκτ

ΜΕΔ που είναι ο δεύτερος υψηλότερος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό δείχνει, αφενός μια μεγάλη επιτυχία, αλλά από την άλλη οι προσπάθειες για περαιτέρω μείωση των ΜΕΔ θα πρέπει να συνεχιστούν, ώστε οι

τράπεζες να διαδραματίζουν τον ρόλο που πρέπει να παίξουν για να στηρίξουν την οικονομία. Η αποτελεσματική εφαρμογή του πλαισίου αφερεγγυότητας και αποκλεισμού (insolvency – for eclosure framework) θα είναι σημαντική από αυτή την άποψη.

- Το επίπεδο χρέους της Κύπρου μετά την πανδημία είναι υψηλότερο από ό,τι πριν από το ξέσπασμα της κρίσης. Είναι αυτό ανησυχητικό για την κυπριακή οικονομία;

Οι δείκτες χρέους αυξήθηκαν σε όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ. Ήταν αναπόφευκτο, λόγω των οικονομικών επιπτώσεων του Covid-19. Χωρίς πρόσθετες δημοσιονομικές ενέργειες, η κατάσταση θα μπορούσε να ήταν χειρότερη. Και, παρόλο που τα τρωτά σημεία αυξήθηκαν για όλες τις χώρες, το δημόσιο χρέος είναι επί του παρόντος βιώσιμο σε όλα τα κράτη μέλη της νομισματικής ένωσης. Εδώ και αρκετές δεκαετίες, παρατηρούμε μία μακροπρόθεσμη πτώση των επιτο-

κίων. Οι χώρες έχουν πλέον υψηλότερη ικανότητα μεταφοράς χρέους από αυτή που προέβλεπε η Συνθήκη του Μάαστριχτ. Τα επιτόκια τελικά θα ανέβουν, αλλά η οικονομική έρευνα δείχνει ότι θα παραμείνουν χαμηλότερα από ό,τι πριν από 20-30 χρόνια. Υπό αυτή την έννοια, ο υψηλότερος λόγος χρέους μπορεί να χαυνευτεί πιο εύκολα από ό,τι πριν από 20-30 χρόνια.

Αυτό δεν σημαίνει ότι οι χώρες δεν χρειάζεται να είναι προσεκτικές. Γνωρίζουμε ότι στα επόμενα 10 ή 20 χρόνια, η γήρανση του πληθυσμού θα απαιτήσει υψηλότερα κόστη συντάξεων και υγείας που θα επιβαρύνουν τους δημόσιους προϋπολογισμούς. Είναι σημαντικό για κάθε χώρα, όχι μόνο για την Κύπρο, να δημιουργήσει δημοσιονομικό χώρο για να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε μελλοντική κρίση. Ας ελπίσουμε ότι δεν θα αντιμετωπίσουμε ξανά σύντομα, αλλά οι κρίσεις είναι πάντα απροσδόκτες. Οι χώρες θα έχουν μεγαλύτερη ικανότητα εξυπηρέτησης του χρέους, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν χρειάζεται να παρακολουθούν συνεχώς τη βιωσιμότητα του χρέους τους.

Μεταρρύθμιση πλαισίου

- Θα ήθελα τις σκέψεις σας σχετικά με τη μεταρρύθμιση του δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ και πώς αυτές οι πιθανές αλλαγές θα επηρεάσουν χώρες όπως η Κύπρος με υψηλούς δείκτες χρέους προς το ΑΕΠ;

Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι μια νομισματική ένωση χρειάζεται ένα αξιόπιστο πλαίσιο δημοσιονομικής εποπτείας. Σε μια νομισματική ένωση, η νομισματική πολιτική είναι συγκεντρωτική και υπάρχει μόνο μια ισοτιμία, αλλά η δημοσιονομική πολιτική εξακολουθεί να γίνεται σε εθνικό επίπεδο, με αποκεντρωμένο τρόπο. Χρειάζομαστε ένα πλαίσιο δημοσιονομικής εποπτείας για να διασφαλίσουμε ότι η δημοσιονομική πολιτική είναι καλά συντονισμένη. Και έχει λειτουργήσει ως επί το πλείστον. Αλλά έχει γίνει επίσης πολύ περίπλοκο με την πάροδο του χρόνου, γεμάτο εξαιρέσεις και δουλεύοντας με μη παρατηρήσιμες οικονομικές μεταβλητές, που καθιστούν δύσκολη την κατανόηση και την εφαρμογή του. Και, όπως είπα, το περιβάλλον των επιτοκίων έχει αλλάξει λόγω της μακροπρόθεσμης, κοσμικής τάσης προς χαμηλότερα επιτόκια που παρατηρούμε παγκοσμίως. Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, όπως έχει τώρα, δεν αντικατοπτρίζει αυτό το μεταβαλλόμενο μακροοικονομικό περιβάλλον. Πρέπει λοιπόν να το μεταρρυθμίσουμε.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και η ευκαιρία για ανάπτυξη

- Ποια είναι η γνώμη σας για το ταμείο ανάκαμψης της ΕΕ και το σύνολο των στόχων του; Είναι λίγο φιλόδοξο;

Η Κύπρος μπορεί να λάβει συνολικά 1,2 δισ. ευρώ σε επιχορηγήσεις και δάνεια από το Σχέδιο Ανάκαμψης και το Ταμείο της «Next Generation EU» για τη στήριξη της οικονομίας. Η αποδοτική και αποτελεσματική εφαρμογή του σχεδίου είναι το βασικό καθήκον. Είναι ένα φιλόδοξο πρόγραμμα. Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που υπέβαλε η Κυπριακή Κυβέρνηση είναι καλό και, εάν εφαρμοστεί σωστά, μπορεί να αυξήσει τις αναπτυξιακές της δυνατότητες και να μεταμορφώσει την οικονομία. Αυτό απαιτεί έγκαιρη εφαρμογή φιλόδοξων μεταρρυθμίσεων για τον χρηματοπιστωτικό τομέα, τη δημόσια διοίκηση και άλλους, προκειμένου να διαφοροποιηθεί η οικονομία και να γίνει πιο ανταγωνιστική. Εάν συμβεί αυτό, τότε οι προοπτικές ανάπτυξης μπορεί ακόμη και να φαίνονται καλύτερες από ό,τι πριν από την πανδημία. Το να έχεις φιλόδοξους στόχους είναι λογικό γιατί αυτή είναι μια ευκαιρία που γίνεται μια φορά στη ζωή. Όχι μόνο για την Κύπρο, αλλά για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

- Ποιες είναι οι προβλέψεις/

Οι χώρες έχουν πλέον υψηλότερη ικανότητα μεταφοράς χρέους από αυτή που προέβλεπε η Συνθήκη του Μάαστριχτ, τονίζει ο κ. Ρέγκλινγκ.

προοπτικές σας για την ευρωπαϊκή και την κυπριακή οικονομία για το 2022;

Η τελευταίες φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι καλές. Είμαστε ακόμα στη φάση της ανάκτησης της χαμένης παραγωγής του 2020 που

έφεραν αναπόφευκτα ο Covid-19 και τα lockdown που επιβλήθηκαν. Η οικονομία της ΕΕ προβλέπεται να συνεχίσει να επεκτείνεται στον προβλεπόμενο ορίζοντα, επιτυγχάνοντας ρυθμό ανάπτυξης 5%, 4,3% και 2,5% το 2021, το 2022 και το 2023, αντί-

στοιχα. Μετά από πτώση 5,2% της οικονομικής δραστηριότητας στην Κύπρο πέρυσι, η τελευταία πρόβλεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δείχνει ανάκαμψη 5,4% το 2021 και 4,2% το 2022, που είναι περίπου στα ίδια επίπεδα με τον μέσο όρο της ΕΕ.